

V. KOROSY 2.

FLORIDAI

BAJTÁRSI HIRADÓ

V. B. TAMÁSKA

-1983

XVI. évfolyam 2. szám-1998.

vitéz Baranchi Tamáska Endre

HŐSÖK NAPI GONDOLATOK

Amikor a május hónapot elérjük, én mindig az otthoni, a magyarországi májusi napokra szeretek emlékezni.

Ilyenkor már az orgona virágzott s annak kellemes illatával volt tele a levegő és jó volt sétálni a hatalmas lombú vadgesztenye-fák alatt, amelynek lombjaik tömve voltak fehér, vagy rózsaszín virágokkal.

A napok már meghosszabbodtak s a májusi napfény aranyozta be agyukat, hisz tavasz volt. Megújult a természet s mindennek úde szép és friss színe volt.

Az otthoni május hónap más okból is nevezetes volt. Hisz az első vasárnapon ünnepeltük a magyar anyákat. Milyen jó érzés is volt, aki ebben a szerencsés helyzetben volt, hogy élt az édesanyja. Egy nyelvben sem lehet ilyen szépen kifejezni azt, hogy; édesanya,.. édesanyám...

A naptárban fogytak a napok és a hetek és elérkezett május utolsó vasárnapja is.- Ez volt a Hősök-napja. Így aztán újra ünnepeltünk, illetve emlékeztünk.- Nevezetes nap volt ez, mert akkor áldoztunk azok emlékének, akik a legszebbet, életüket áldozták fel a Haza oltárán.

Mi, a még élő idősebb generáció tagjai úgy nevelkedtünk, mind a családi körben, mind pedig az iskolákban, hogy igenis, azokkal szemben, akik életüket áldozták a Hazáért, hálával tartozunk. Ők valóban nagy áldozatot hoztak. Hisz elig volt Magyarországon olyan család, aki közeli, vagy távolabbi rokonát nem vesztette volna el az I. Világháborúban, A hősi halottakra pedig minden derék magyar embernek emlékezni kellett. Ezt a szíve és a lelke diktálta mindenkinek.....

8

1945-ig meg is tartottuk a Hősök-napját. A hősi temetők akkor fel voltak virágozva s ott este, mint sok-sok kis csillag ragyogott a több száz gyertya, amelyek mint szent János bogarak lapultak meg a sírokon a virágok között. A temetőt pedig az est leszállta után megülte a nagy csend s így álmodhattak ott nyugvó hőseink és őseink.

A sírokat már az eközben napon a diákok, a cserkészek mind rendbe hozták s minden sír el volt halmozva virággal. Ott a tavaszt kétszeresen lehetett érezni.

Édesanyámnak is volt egy dédelgetett sírja, ahol öcsémnek egyik fronttársam nyugodott. Oda hordta virágjait, mert öcse valahol a muszka földön jeltelen sírban nyugodott, ahol hősi halált halt. De én is úgy éreztem, hogy ezen a napon nagybátyám lelke ott lebeg a nyíregyházi hősök temetője felett sponnan figyel bennünket.-

A mi tanítóink, tanáraink, hitoktatóink még hazaszeretetre is tanítottak bennünket s a Haza szó szent volt előttünk és ez a szó, hogy "hős" igen sokat jelentett nekünk. Hisz a történelem óráinkon nem volt olyan alkalom, hogy egy-egy hősnak a neve ne merült volna fel, hősi cselekedetével együtt. Egyébként a keleti népek ősök és hősök tisztelete több ezer évre megy vissza s ezt mi is magunkkal hoztuk keletről a Kárpátok koszorújába közé.

1945-1989-ig Magyarországon csak a szovjet hősöket kellett tisztelni, azoknak emeltek a jó kommunisták obelszikeket, emlékműveket, de a magyar harcosok sírjai el lettek hanyagolva. No de mit is várhattunk a szovjet bérencektől, akiknek igen kevés köze volt a magyar nemzethez, sem vérbeliég, sem pedig lelkileg. Ha meg talán magyar is volt, ezek csak a „gyászmagyarok” közé voltak sorolhatók. - A szovjet, az lehetett hősi halott, de a magyar az nem. Micsoda nagy szegénységi bizonyítvány is volt ez a moszkovita magyar vezetők részéről.

A magyart szokták a "hősök nemzetének" is nevezni. Ezzel nem akarom azt mondani, hogy más néciők között nem voltak hősök. De mi 1100 éves történelmünk alatt igen sok példát adtunk a világnak. A magyar nem kérdezte, hogy hová s meddig kell mennie, de a "véres kard" körülhordozása kötelezett mindenkit, hogy harcba menjen.

Még diák korunkban jól megtanultuk ezt a híres latin közmondást; Dulce et decorum est pro patria mori." Ma már ez kimegy a divatból, hisz láthatjuk, hogy államfők, elnökök lehetnek katonaszökevényekből vagy pedig az ellenség oldalára átállókból. Ide süllyedtek az erkölcsi fogalmak.

Ha a Hősök-napi megemlékezéseket tartjuk, nem elegendő csak az egyen-

ruhában harcoló katonákra gondolni. A XX. század már megmutatta azt is, hogy voltak hősök a polgári életben is. De nemcsak férfiak, hanem a gyenge nők is. Ez a magyar ember lelkében volt, hogy életét is tudja áldozni, ha a Haza úgy kívánja.

Es nem kell messze mennünk a magyar történelemben, csupán 42 évre. Ekkor - 1956 őszén születtek a magyar gyermek hősök a tizenéves fiúk és lányok a budapesti utcák kövezetein. Ők nem kaptak behívót s szinte pusztán kézzel, fegyvertelenül rohanták meg a szovjet acélszörnyeket s legfeljebb Molotov koktailjal semmisítették meg annak motorját, lövegét és kezelőit. Apáik, nagypapák hazaszeretete diktálta ezt nekik. Nem vártak semmiféle pártcsra. Sok ezer fiatal "srác" áldozta fel életét a Haza oltárán a túl-erejű, állig felfegyverzett szovjet csapatok előtt. Akkor nemcsak Európa, de az egész világ megdöbbenéssel tapasztalhatta, hogy a kis magyar Botond mire is képes.

Hogy ez a Szabadságharcunk is elveszett, annak megint az a bizonyítéka, amit gróf Szechenyi István mondott; Elgyedül vagyunk! -

Amikor hőseinkre emlékezünk, meg kell egy pillantra állnunk. A pesti "srácok" adták meg az első dőfést a szovjet vörös szörnynek, amellyel aztán nem sokára is vérzett.

Aldott legyen minden magyar hős emléke s sohasem szabad elfelejteni hogy nekünk örökké hátszaknak kell lennünk, hogy voltak 1100 éven magyar hősök, akik áldozata nélkül talán ma már nem is lenne Magyarország. Ápoljuk emléküket s próbáljuk ezt tovább adni a felnövő új nemzedéknek.

Beszédemet Zrinyi főtiszével zárom be;

- " Adassék tisztelet a katonaszemélyeknek,
Megdicsőült hősök szelleme hessen át,
A magyarok Istene segítsen meg minket," -

...XXX...

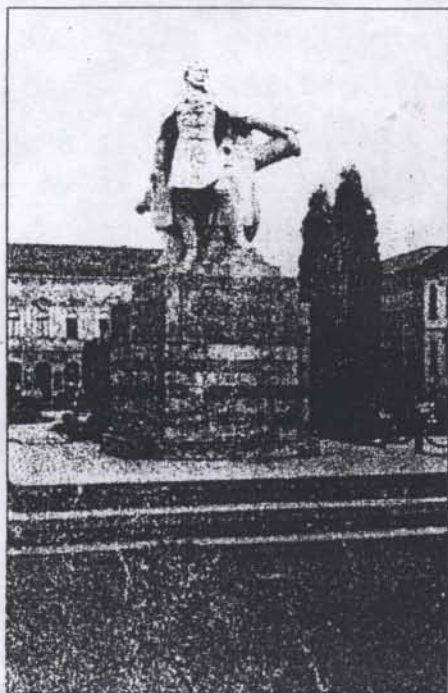
-1998.-

csend-ör-szem /

"Az 1848-49-es szabadságharc megünneplése nem csak Magyarország, hanem a világon élő minden magyar kötelessége," mondta az ünnepségek egyik szónoka: Szombathelyen. Úgy érzem, ez 1998-ban így is történt. Március idusán éjfélkor keltem fel a televízió mellől. A képernyő behozta a világon történeteket. A szomszédos országokat ugyanúgy, mint Ausztráliát és Németországot stb. Szinte fülem hallatára, szemem előtt játszódtott le a 150 év előtti történelmünk.

Közel a 90. évembezig végig gondoltam életemet, végignéztem fényképalbumaimat és a sok kép közül kiválasztottam párat, amelyek átölelik a történelmi magyar földet, Kézdivásárhelytől Szombathelyig.

Kézdivásárhelyen, az ágyúöntő Gábor Áron szobrát 1976-ban fényképeztem le, amikor is az Ojtozi szorosot kerestük fel. Halotti jelentés szerint itt halt hősi halált édesapám 1917-ben. Az akkori országhatár mellett fekvő Sósmező községnél lévő hősi temetőben minden valószínűség szerint édesapám csontjai is ott porladnak.

Kövásznán lévő ismerőseimmel leveleztük le, hogy 1976. június 3-án 1 órakor a Gábor Áron szobornál találkozunk Kézdivásárhelyen. Mi május 30-án egy IBUSZ túra keretében gépkocsival indultunk 8 napos erdélyi körútra, és ennek keretében pontosan megérkeztünk a megszélt helyre, és a szobor mellett ölelkeztünk össze.

1848-ban Kézdivásárhelyről indult ki a székelység ellenállása az osztrákokkal szemben. Itt öntötte ágyút Gábor Áron és Turóczi Mózes. A szabadságharc alatt itt volt az erdélyi magyar haderő fegyver- és lőporraktára.

Gábor Áron (1810-1849) a szabadságharc kitörésekor nyugalmazott tüzérszázados volt, de aktivizálta magát, és egy kovácsműhelyben több mint 60 ágyút állított elő. Több csatában kitüntette magát, és mint őrnagy esett el az uzoni harcokban.

A szobor talpazatán ez a mondat áll:

"Csak egy tollvonás volt a bűne."

A szobrot Margó Ede készítette, 1974-ben fényképeztem le.

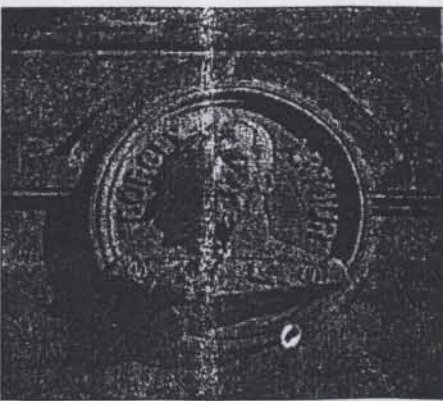
Ez a 4 sor Szacsavay Imre Nagyvárad-i szobrára vonatkozik. Az előzmény a

Isaszeg, 1849. április 6-án, nagypénteken ért véget az isaszegi csata, amelyben Görgey Artúr az osztrák Windischgrätz seregét megfutamította Damjanich csapatai segítségével. A csata emlékműve Isaszegen a Kálvária dombon áll. A szobrot 1943-ban fényképeztem. Közben felkerestem a r. kat. plébániát, ennek a plébános nagyon örült. Elővette a História Domust, és abból felolvasta a korabeli bejegyzést, az Isaszeg-Péceli csatáról:

E szerint másnap a plébános felkereste Görgeyt, és a tábornok urakat meghívta a húsvétvasárnapra ebédre. De ők idő hiányában nem tudtak elmenni, ellenben Görgey egy sonkát küldött ajándékkul a plébánosnak.

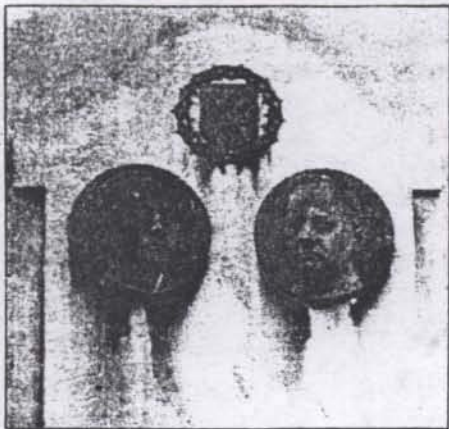
A csatában elesett honvédek egy részét Gödöllőn temették el. Emlékeztükre 1899-ben emlékművet állítottak a temetőben, amely ma is megvan. Az emlékművet Szász Gyula készítette.

Nyugatabbra menve érkezünk el Érszekújvárra, ahol 1939. március 15-én készítettem fényképet. 1921-ig állt az egyik téren a turulmadaras oszlop. Azt nem tudom, milyen alkalomból állították. A csehszlovák években az oszlopról eltávolították a turulmadarat, de valaki elrejtette, és húsz év után őrizte. A visszacsatolás után az 1939. március 15-i ünnepségek keretében a szobrot visszahelyezték eredeti helyére. Havas márciusi idők jártak akkor, a hó, a szél és a hideg ellenére nagyon sokan vettek részt a rendezvényen.

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata és a Diákpolgármesteri Intézmény pályázatot hirdet a város diákságát, ifjúságát jelképező címer, logo elkészítésére.

Bármilyen technika (ceruza-rajz, vízfesték, számítógépes szerkesztés) alkalmazható. Pályázatot 20 évesnél nem idősebb fiatal adhat be 1998. május 7-ig. A beérkezett pályamunkákat a szombathelyi diákönkormányzat képviselőiből és szakértőkből álló bizottság értékeli. Az első három helyezett értékes jutalomban részesül. A legjobb ötlet alapján készül el az a címer, amely megjelenik minden, a szombathelyi fiatalokról szóló fórumon (Internetes honlap, levelezés stb.). A pályamunkákat a Polgármesteri Hivatal címére (Kossuth L. u. 1-3.) kérjük eljuttatni. A pályázó nevét és címét zárt borítékban mellékeljétek, a rajzot jellegével lássátok el! Az eredményhirdetés időpontját a Savaria Fórumban tesszük közzé.

Utoljára Szombathelyen emlékezem a szabadságharc vértanúira. A centenárium alkalmával, 1948-ban emléktáblát helyeztek el tiszteletükre a Smidt Múzeum épületének

falán. Ezt a táblát 1998. március 16-án koszorúztuk meg. A táblán Laky Demeter és Sebesy Kálmán premontrei rendi középis-kolai tanárok érdemeit örökítették meg. Mint harcosok részt vettek a szabadságharcban, életük ugyan megmaradt, de jutalmuk tíz évi börtön lett Kufstein és Olmütz tömlöceiben.

Az emléktábla szövege szerint:

"A magyar Szabadságharc bevált szívetek Börtön és bilincs nem oltá tüzetek."

A Vasi Szemle 1978. évi 2. számában Berzsenyi Lénárd honvéd ezredes hagyatéka címmel megjelent írás tudósít arról, hogy a Vas megyei ezredes szintén Olmützben raboskodott. Mint kiváló rajzoló és festő képeken örökítette meg rabtársait. A folyóirat

közli az azonosítható 127 személy névsorát, köztük Laky Demeter és Sebesy Kálmán neveit is.

Kiszabadulásuk után folytatták tanári hivatásukat. Laky Demeter a keszthelyi gimnáziumból került Szombathelyre, és a megye s a város közigazgatásában és társadalmi életében is tevékenykedett.

Laky Demeter írta az első magyar stilsztikát. Műfordításokkal is foglalkozott. 1902. augusztus 2-án halt meg Csornán mint a prépostság perjele. Sirja a csornai temetőben ma is megvan.

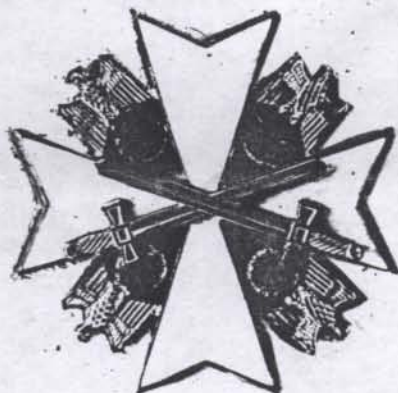
A szöveg és a képek legyenek tiszteletünk kifejezői szabadságharcunk résztvevői és hősi halottai iránt.

Dr. Kovács Jenő

- KÉT KITŰNTETÉS SORSA -

A szomorú nap bekövetkezett 1945. május 9.-én. Elvesztettük a háborút. A maradék 16-os és 24-es gyalog hadosztályok maradék része Cseh- Morva ország területén, Prága közeliségében fejezte be a háborút s így kerültek annak tagjai szovjet hadifogságba.

A szovjet tisztii külött-ség jött a bekerített ma-

gyar alakulatok parancsnokságára, s ott vitéz Karátsony vezérőrnagyot, keresték, mint reggidős tisztet. Vele közölték hivatalosan, hogy a háború befejeződött s le kell raknunk a fegyvert s ettől az időtől kezdve az ott lévő összes magyar katonák, a szovjet hadsereg hadifogjaiva lettek.

Ez a nap már május 11. volt, mert addig az ottani csoport fegyverben állt. Kamienec cseh községben volt a parancsnokság s a körülötte levő területen volt a többi alakulat. Magam is a parancsot megkapva, alakulatommal Kamienec községben egy iskola udvarán rakattam le a fegyvert. Szomorú aktus volt ez a egy katona életében. Ez azt jelentette, hogy a győztes ezután kenye s kedve szerint bánhatott a legyőzöttel.

..... Vasárnap kora délután volt, amikor ott az egyik tisztii csoportban megpillantottam Dr. Balogh István tart. tabori lekösz. t még gimnázista korából ismertem jól, mint cserkész a sátoraljsújhelyi Pierista SKG cserkészcsapatból. Hisz a Hernád menti vízi-és mozgótáborokban is már találkoztunk.

Pista, akit mi később csak "Csatapap"nak neveztünk, kihirdette, hogy délután a kamienecei katholicus templomban misét tart. Futótüzként fejtett el a hir. A templom tömve volt s skik hem férték be azok a templom körül állva hallgatták a misét, Több száz magyar katona kezdte énekelni a régi éneket; Boldog Asszony Anyánk..st. Nem szégyellem, nekem is könny-be lábadt a szemem, amikor énekeltem.

Ettől a naptól kezdve Balogh Pistával együtt voltam, mint hadifogoly éveken keresztül a rajeci herceg Schwettzenberg kastély kertjében, a lomnitzi gróf Serényi várkastélyban, majd Brünhen a volt német légvédelmi bűzér barak-lakonyában. Innen szállítottak el bennünket őszszel az oroszok s október végén 45 napi utaztatás után érkezünk meg egy szibériai kis végállomásra, Birzsára. Ott csak egy kis fakonyhó volt már, s onnan nagy Studakerekkel szállítottak be bennünket a tejgábe, a szibériai őserdőben lévő egyik hadifogolytáborba. Volt ebből ott sok-sok ezer. - A mi táborunk körülbelül 600 mérföldre volt az első nagyobb lakóhelytől, Jekaterinburgtól, amit akkor a gyilkos kommunista után Szwedlovszknak hívtak. -

.... Még jól emlékszem, hogy amikor a gróf Kálnoky lucernásában Csehországban elszedték tőlünk sok mindent a szovjet tisztok, de azért egy-két fontosabb dolgot sikerült eldugni vagy a császármezőben, vagy a hábizsák egyik sarkában. Miután már az őrámtól. tőlőtollamtól, gyűrűmtől megszabadítottak, a német Sasrend-keresztjét próbáltam eldugni. Pista mellett több hadikitüntetés szelagja díszítette s mind kardosak voltak. De ott volt a mellé az I. osztályu Vaskereszt is. Ő is jobbnak látta, ha ezt leveszi és eldugja.....

A 45 napos utazás nem volt valami kellemes. Még szép kellemező szi napon vagoniroztak be bennünket s mire Sziebéliába értünk a hőmérő - 23 fokot mutatott. Az utolsó két nap már ivóvizet sem adtak a győztesek. Az embergőztől deres volt a vagon belseje s annak feléről lehetett lenyelni egy kis hűsítőt, vagy pedig a rácsos ablakokon jégcsapok lógtak s azt lehetett letérni, de az azzal a veszéllyel járt, hogy az örök könynyen lelőtték a kinyúló kezét. -

Mi magyar tisztok körülbelül 200- 220-an lehetünk s a többi német tiszt volt, közel ezer.... Elég megfagyva érkezünk meg a tábor kapuja elé, Hisz több mint ötven kilométert utaztunk a jeges, szeles szibériai időben a táherautók tetején. Pista gondosan orizta a tábori kapolnát, amit egész úton, ha gyalogoltunk, felváltva segítettünk neki cipelni.

Elkezdődött a szibériai életünk. Erdőirtás, favágás, amit -40 fokos hidegig kellett naponta teljesíteni. Táborunkban több tábori lelkesünk volt, mind katholikua, mind református, de a "legnagyobb" Balogh Pista volt a "Csatpap". Mégis rangú német tisztok is csak elismeréssel tekintettek fel rá. Ő volt legfőbb lelki támaszunk. Már titokban misézett is. Sohasem riadt meg a szovjet rejtartóktól. Nemcsak igazi pap volt, de megingathatatlan magyar is maradt mindvégig. -

Aztán jött a parancs, hogy nemcsak a németeknek, de nekünk is le kell adni a kitüntetésünket s le kell veni a rendfokozatunkat. Pistával éveken keresztül vagy egymás mellett, vagy egymás felett aludtunk s így a barakokban is legtöbbit szomszédok voltunk. - 1945- 1950-ig. Mi a rendfokozatunkat nem vettük le, de el kellett dugni a kitüntetések szelagját, mert azt nem akartuk odaadni az oroszoknak. Oszdugtuk a fejünket Pistával, hogy mit is csináljunk a német kitüntetésünkkel, merthe egyszer azt megtalálják, akkor igen nagy bajunk lesz. Dugdostuk s nem adtuk le. - Hisz elég gyakran volt ugynevezett "zabrálás" a barakokban, ahol szegényes holmijainkat kutatták át a szovjet NKVD-es örök. Még mindig kincseket kerestek,

Egyik kora délután egy csoport tisztet riasdóztattak, hogy ki kell menni az egyik állomásra faránköket vagonokba rakni. Pista és én is beleestem ebbe a csoportba. Így született meg a tervünk, hogy az állomás mellett majd elrejtjük a két kitüntetését. - A Pista Vaskeresztjét és az én Német Sasrend-keresztmet egy olajos rongyba bugyoláltuk be s mi is mentünk rakodni. Mikor a rakodással készen lettünk egy kis időt adtak az örök, hogy kiszuszenhessük megunket. Ezt az időt használtam ki, hogy a sinek köztélében lévő egyik odvas fa tövében elrejtsem a becsomagolt két kitüntetését.

Még száraz falvelet is tettem a tetejébe, majd pár marék földet is. Mondtam Pistának, hogy ez egy jó rejtékhely s amikor majd szállítanak bennünket haza, fel tudjuk ezt szedni. A hatalmas mosséri tölgy addig megőrzi a mi elrejtett "kincseinket."

A következő év tavaszán riasztattak bennünket magyar tiszteket, hogy szállítani fognak. Igen ám, de nem erre az állomásra szállítottak ki bennünket, ahova én a két kitüntetést elrejtettem, így búcsút kellett mondani annak, hogy ezt valaha is viszont látjuk.

Ha egyszer majd ezt az öreg tölgyet kivégjék az oroszok, akkor nagyot fog nézni az a muzsik, aki megtalálja a rongybacsavart kőt elrozsdásodott német kitüntetést s veharhatja majd a fejét, hogy hogyan is került az a fának az odvéba?

Pista barátommal végigjártam elég sok tábor a Szovjetunióban s amikor hazakerültünk 1950 év végén még a kazincbarcikai kényezermunkatáborban is együtt voltunk egy darabig. Amikor Pistát elvitték bíróság elé, s én pedig a lébtörésből felépülve visszakerültem Kazincbarcikára, azt a fekvőhelyet örököltem, amely a Csatapapé volt. Mondta is a szobaperancsnok hogy az egy nevezetes hely, mert ott a Főtisztelendő Dr. Balogh István feködt.

Azén, hogy a sok megpróbáltatás után ő is szabadult, újra össze tudtunk jönni. Utolsó estémet is vele töltöttem, amikor 1956 november 27-én a hernádnémeti katolikus paróchián éjtszaka búcsút mondtunk egymásnak.

Az Ürústen velünk volt, s bár sok megpróbáltatáson és szenvedésen kellett átesnünk 1997 október 28-án meg tudtam látogatni Szekesfehérváron. Az a nap kevés volt, hogy mindenről tudjunk beszélni. De így is volt téma bőven. Öbömmel pillantottam meg ezt az akverell arcképet, amit még a Szovjetunióban festtettem róla, mellet az Mindszenty Hercegprímás és a Pápa képei között függött a szobájának a falán. Majd pedig dedikálta ezt a könyvet, amelyben róla oldalakat írnek, mint sokat szenvedett, de mindig hitében megmaradt lelkeszről. Pista nem változott azóta, hogy utjaink szétváltak és a régi baráti kapocs talán még ma erősebb, mint valaha volt.

A német Vaskereszt és a Német Sas rend-keresztje pedig talán még mindig az odvas tölgyfában várja a régi tulajdonosait.-

.....

- vitéz Baranchi Tamáska Endre -

A három volt hadifogoly.-

Középen; Dr. Balogh István ny. táborigyelő lelkész alezredes, jobbra; Tarkányi László és balra; a FBH szerkesztője/1997, okt. 28./

- A lomnitz gróf Szrenyi kastély/ Cseh-Morvaország./
Ebben is töltöttünk kb.-három hónapot mint hadifoglyok.
/ 1945 évben./

=====

HUSZÁROK HERCEGA A FRANCIÁKKAL 1809-BEN.

=====

Ez a címe az itt jobboldalon látható képnek.-

A hősknapi beszédem előkészítéséhez beleolvastam a Dr. rugonfalvi Kiss István könyvébe is, amelynek címe: "Az utolsó nemesi felkelés. Valóban ez egy történelmi esemény volt hazánkban, amit pro és contre módon próbáltak megvilágítani egyes történetkutatók.

Dr. R. Kiss István könyve egy hézagpótló munka volt, amely két kötetben jelent meg 1911-ben.

Tudtam róla hogy van, de azt is a kommunisták "index"re tették s nem lehetett hozzájutni. Azonban volt egy derék fiatal magyar, aki nekem ezt a könyvet a lepecsételt, zár alatt lévő könyvek közül kicsempészte olvasásra. Hogy átolvassam mindkét kötetet, erre sajnos nem volt idő.

Hosszú idő után, végre másolatban megkaptam

a Széchenyi-könyvtártól. Egyik megbecsült darabja lett szerény könyvtáramnak.

Elsőként azt kezdtem böngészni amelynek ez a címe; "Az ún-surrectio hősei." - Ezt a részt eredetileg németül írta Kisfaludy Sándor.

Ebből a részről szeretnék most itt egy kis csokrot készíteni. A válogatás elég nehéz, mert összesen 311 hőst sorol fel Kisfaludy.....

Baráth István tizedes, később őrmester a veszprémi lovasezredben, midőn gróf Zichy Károly százados az ellenségen rajtaütött, néhány felkelővel vakmerően kitartott az őket körülhárzó ellenség tüzeben. Ellenállásadott időt századosának és alatvalóinak menekülésére. E Baráthról, ki pépai lakos, nős, több gyermek atyja, tudjuk még a következő igazán ősmagyar jellegű dolgot; midőn az ellenség Pépa közé hirtelen benyomult s ő az utóvédben küzdött, a visszavonulás ekett gyorsan hazaugratott, hogy egy igen fontos magánügyét elintézzé. Az általános rémületben sírva kérte apósa, felesége és kis fia, kik azt hitték, hogy már minden elvesztett, hogy maradjon otthon s ha már a hazának semmit sem segíthet, legalább feleségét és gyermekeit mentse meg az ellenség dühe ellen. Ő dacára annak, hogy fia kengyelénél fogva húzta vissza, nem hajlott szavukra; A haza előbbre való feleség és gyermekeinél s az pedig még nincs elveszve kiáltá lelkesülten. Így intézkedései után századjához visszavégatott és vitézül harcolt az éjszaka bekövetkeztéig.-

Bereczky Márton őrmester, később hadnagy, a veszprémi lovasezredben, minden alkalommal nagyon vitézül viselkedett, de különösen Szombat hely mellett tüntette ki magát, hol a veszprémi lovasezred egy különítménye, a József huszárokkal együtt, vitézségének igen csodálatraéltó sorozatával véresen bebizonyította az ellenség előtt hősiességét. Bereczky itt igen nagy személyi bátorsággal üzdött, két insurgens bajtársát, névszerint Gerecs Mihály és Kiss János közembereket és Varga István József-huszárt, kik már fogva voltak, az ellenség közül kivágta és 3 insurgens lovát, melynek lovasai megsebesültek, visszavezetett. A József huszárok tisztjei vitézségétől meghatva, ott a véres csatamezőn összecsookolták.

Budaházy Péter tizedes a zempléni lovasezredben, a győri csatában halálosan megsebesült századosát, br. Barkóczy Antalt saját élete kockáztatásával lovára emelte és megszabadította a fogságból. E szép hazafias tettéért ő felsége az ezüst vitézségi érmmel tüntette ki.öt.

Csiba Dávid, tizedes a pozsonyi lovasezredben, midőn a Meskő-főle hadtestnek a Chastellerével való egyesülése után egy 300 lovasból álló különítményt szerveztek azért, hogy Kőszeg és Sopron környékén kémszemlét tartson s ehhez a pozsonyi lovasezred 100 embert adott, e tizedes egyedül vágta ki Fekete József közvitézt, mikor ennek lovát lelőtték, őt pedig 5 chasseur vette körül, azáltal, hogy ő egy chasseur-t levágott és kétőt megsebesített. Kiscsellnél e tizedes egyedül hat embert fogott el, ezekért a vitézségének elismerésül az éremosztó bizottság javaslatára ő felsége az ezüst érdemkeresztet adományozta neki.

Csók Ferenc, közember a veszprémi lovasezredben, 1809 június 4.-én Szombathelynél, mikor egy veszprémi és József huszárokból álló különítmény ide őrzéretet küldött, 5 franciát, akik az arany és ezüst érmmel kitüntetett igen messzire előnyomult Báró János József-huszárezredbeli közvitézt elfogták, bátran megtámadott. Egy franciát oly hevesen vágott le, hogy kardja darabokra törött, azután a halott kardját ragadta ki, ezzel egy franciát megsebesített, a más hármat pedig elűzte és a fentemlített huszárt megszabadította. Ez az akkor alezredes, most a József-huszárok ezredese, Geramb, szemeláttára történt. Az éremosztó bizottság előterjesztése alapján vitézsége megjutalmazására ő felsége az érmmel tüntette ki.

gróf Erdődy Pál, ezredes, a vas megyei 5-ik számú zászlóaljban, gróf Colloredo-Mannsfeld csász. kir. altábornagy tanúsága szerint az 1809. június 14.-iki győri csatában hősiiesen küzdött és nagyon kitűnt, ugyanis a legnagyobb ágyútűzben, mikor legénységének nagy része már szét-szóratott, a zászlót fölragadta és ezzele visszamaradt legénységgel együtt a sorhadhoz csatlakozott és elonyomult az ellenség ellen. Jutalmul ezért 1809. június 18.-án mint zászlóaljparancsnokot ezredessé nevezték ki.-

Fehér Mihály, közember a pesti lovasezredben, 1809. június 4.-én Szentkútnál a Földváry Gábor főhadnagy küldöttségében a legnagyobb veszélyek között bátorságának, rettenthetetlenségének és személyes vitézségének dicséretes jeleit adta és Malatinszky Antal közemberrel főhadnagyokat, mikor az ellenség őt körülvette, kivágta és megmentette, miközben megsebesült. Az éremosztó bizottság előterjesztésére ő felsége neki vitézsége elismeréséül az ezüst vitézségi érmet adományozta.

báró Meskó József, vezérőrnagy, több mint 5000 főből álló felkelő hadat vezényelt a győri sárgatáborban. Midőn 1809. június 14.-én a főszereg Győrtől Komárom felé visszahúzódott, ebtől teljesen elvágott és ellensége felszólította, hogy adjameg magát. Ő azonban erősen elhatározta, hogy nem engedi magát elfogni, hanem átvág az ellenséges hadseregen, a mit ő az ellenség hátrányára s egész hadseregünk lényeges előnyére és dicsőségére vitézen s szerencsésen meg is tett. Azáltal hogy egy hadtesttel, mely teljesen ujoncokból állott s melyből a gyalogság kevés kivétellel csak félig volt felszerelve, az ellenség háta mögött erős ellenséges tartalékszerepek közt, az ellenség egy számottevő csapatát követve, a Réba és Marcal folyókon való nehéz átkelés után útközben az ellenséggel folytonosan harcolva, nemcsak szerencsésen átvágta magát az ellenségen, hanem több foglyot ejtett a cs. és kir. hadseregnek több elfogott főbb tisztjét és közmeberét megszábadította és az ellenségtől több podgyászszekeret és 2000 pár cipőt elfoglalt s azután Komárom mellett a hadsereggel egyesült, úgy tüntette fel magát, mint a legnagyobb tiszteletre méltó és kitűnő eszű férfi, mint tevékeny bator és merész tábornok. Szerencsés és hasznosan végzett szolgálataiért ő felsége a tábornokot a Mária Terézia rend keresztjével tüntette ki.

Olgyay Boldizsár, százados a pozsonyi lovasezredben, a győri csata napján Ikrenynél egy szárnyal teljesen elvágva a francia hadsereg között maradt. Okossága és vitézsége által nemcsak csatlakozott ismét a hadsereghez, hanem útközben Tekácsinál mintegy 400 franciával igen vitéz és dicső csatát vívott, mikor az egész különítményt szétverte, többeket levágott, 31-et elfogott s podgyásszal és fegyverrel terhelte 7 szekeret zsákmányolt, hantnevezett százados az ellenséges hadsereg közepéntörtént epokly szerencsés, mint hőmes visszavonulásáért, az erre vonatkozó szabályok betartásával ő felségétől a Mária Terézia rend keresztjét kapta.-

Septy Sándor, zászlótartó a zalai lovasezredben, Szabadhegy mellett a 3. chasseurtól hirtelen meglepett Szerka György közembert megmentette a haláltól azzal, hogy az egyik franciát lelőtte, a másodikat levágta, a harmadikat pedig megfumatimotts. Azután Győr mellett a 8 franciától körülvelt Balogh Józsefet, kinek lovát meglőtték, Verhás tizedes segítségével kivágta.

Verhás János, tizedes a zalai lovasezredben, Győr mellett az előnyomuló ellenséges elővédből egy tisztet levágott lováról, később egy ellenséges közembert is levágott és körülhélük 32 lovat fogott el. A Balogh József közvitéz megmentésében is segített Septy Sándor zászlótartónak és ezt lovan kihozta a harcterről.

...000...

A T a m á s k a családból a következők vettek részt a felkelésben;-

A Sopron vm-i lovasságnál; T. István

A Zemplén vm-i lovas ezred, 3. svadrony; T. János vármegyei seb orvos és T. Mihály

A Sopron vm-i 5. századnál; T. István strázsmester és T. János képlár

A Bereg vm-i századnál; T. Sámuel strázsmester

Az Ung vm-i századnál; T. József strázsmester és T. István/ Gállocsból/

...000...

BAJTÁRSI HIREK

MAGYAR CHRISTIAN CHURCH
OF SARASOTA
P.O. Box 17151
Sarasota, FL 34276-0515

V. B. TAMÁSKA E.
- 1996 -

Társadalmi események;

A sarasotai KOSSUTH KLUB által rendezett diszelőadás márc. 17.-én a sarasotai operaházban zajlott le. A négy fiatal magyar művész, a budapesti Liszt Ferenc Zenekadémiá növendéke felejthetetlen estet adott a sarasotai közönségnek. Kiváló játékkal nagy sikert arattak.

Az előadásra kb. 500-an jelentek meg, de a magyarokon kívül voltak amerikaiak is szép számmal. Előadás után pezsgős fogadás volt.

A magyarok tekintélyét és jó hírnevét a fiatalok is újra csak növelték.

Ápr. 25-én ugyancsak a Kossuth Klub rendezésben a sarasotában lépett fel kanadai bűvész barátunk Hertelendy József. Kelleme másfél órát szerzett nekünk.

oooo

Máj. 17-én tartotta a Kossuth Klub az Anyák- és Hősöknapját. Az anyákról Dr. Csizinszky Sándor előzők emlékezett meg. Majd utána alkalmi énekét Boros Ilona adott elő, A Hősöknapja ünnepi beszédet vitéz Barancki Tamáska Endre mondta el. Beszédének részlete a lap 1, 2 és 3. oldalán olvasható.

1998, április 12.- Húsvét Vasárnapja.

A sárosoti Magyar Keresztény Egyház svenice-i Magyar Házban 12 órai kezdéssel tartotta meg Isteniszteletét.- Az ünnepi Isteniszteletet Nt. Bodor Péter- Pál ref. esperes, az egyház lelkesze, végezte. Az Úrvacsora kiszolgáltatásában Nt. Bodor László ny. ref. lekipasztor, a lelkeszedeapja is résztvett.

A húsvéti ünnep után,- Johann Sebastian Bach; Sonata No.1/g-minor-ADAGIO hegedűszólót Max Bedő-Grosch, III. éves augsburgi zeneszkadémiai hallgató, a gondnok unokája adta elő.

Majd Margitay Gedeon, a Jóhannita Rend USA-beli vezetője / vicecommander/ röviden ismertette a Jóhannita-Máltai Lovagrendeket. Átnyújtotta a Öfensege Vilmos- Károly porasz kir. herceg, a Jóhannita Rend Ürmestere által adományozott Lovagkeresztet vitéz Barancki Tamáska Endrének, aki 35 éve Jóhannita lovag.-

A Máltai Lovagrendet gróf bethleni Bethlen Ferenc és gróf kis-serényi Serényi Miklós máltai lovagok. a Vitézi Rendet - vitéz Csatády Ferenc, vitéz Kápolnaky Tibor és vitéz Szundy-Mészáros Rudolf rendtagok képviselték.

Az adakozás gyűjtését Dr. Kuli Sándorné - Ilona h. gondnok és Dr. Vajda Sándorné- Ibolya egyházi pénztáros végezte.

Befejezésül a Magyar Ház énekkara adta elő G. Bennard; "Messze fenn a hegyen" c. énekét Horváth Helén zongora kíséretével.

Az Istenisztelet a Magyar Himnusz eléneklésével fejeződött be.

***

Az ünnepi szertartáson több mint 150-en vettek részt és a reformátusok mellett a katolikusok is szép számban jelentek meg.-

A Húsvéti Istenisztelet után ugyancsak a Magyar Házban ünnepi ebéd volt, majd annak befejeztével a Magyar Ház műkedvelő csoportja magyar Húsvéti játékot mutatott be.-

***

A.D*-Sárosota, 1998, április. 12.

A képen lónn b-j-ra;

gr. Serényi Miklós ML
v. Barancki Tamáska
Endre JL., Grosch-Bedő
Max-az unoka, -Margitay
Gedeon JL., gr. Bethlen
Ferenc Dr., ML, Nt. Bo-
dor Péter-Pál ref. es-
peres.

.. + ..

Als Herrenmeister der Balley
Brandenburg des ritterlichen
Ordens St. Johannis vom Spital
zu Jerusalem habe ich,
WILHELM-KARL
Prinz von Preußen
ENDRE ZOLTÁN
TAMÁSKA de BARANCH
in Anerkennung der dem
Johanniterorden geleisteten
Dienste das Ehrenritterkreuz
verliehen.

Bonn, den 30.6.1968

Prinz v. Preußen

Május 3.-án és jun. 7.-én a sarasotai Magyar Keresztyén Egyház as-
mét Istentiszteletet tartott, Mindkettőn Nt. Bodor Peter-Pál esperes
szolgált s Nt. Bodor László ny. ref. lelkész az utóbbin az Úrvacsoraosz-
tásnál segédkezett. Ez volt a Pünkösdi Istentisztelet.-

Junius 14.-én a sarasotai Szt. Mihály templomban pedig magyar mise
volt.-

+++

Május 23-án a venicei Magyar Házban öt erdélyi színművész lépett fel
s szép és komoly műsorral kedveskedtek a környékbeli magyaroknak.

.....

Junius 23-án a venicei Magyar Házban ismét református Istentisztelet
volt. Az igét Nt. Lukácsi László miamii ref. lelkipásztor hirdette. Elő-
szőr volt itt, de szép számmal jöttek össze a magyarok öt meghallgatni.-

*****

SZENT LÁSZLÓ TÁRSASÁG (1861) ÉS REND

A Szent László Társaság és Rend Nagy
képtalanjének előterjesztésére ; - A
Rend Főkapitánya, Szent László -nap-
ján, junius 27-én a Rend tagjai kö-
zé felvette;

Főtiszteletű és Nemzetes

vitéz K i r á l y Z o l t á n

ny. ref. püspököt és

ifj. nemes neményi K O N C Z L A J O S

US Marine Corp staff sergeantot

Mindkettőjüknek szívből gratulálunk !

.....

... ..

Május 20-án a venicei Magyar Házban a régi "Arany
Csapat" négy tagját látta vendégül vitéz Bánkóty
Géza. Erre az alkalomra a Sarasota környéki magya-
rok nagy létszámmal jöttek össze. Az ünneplés után
társasvacsora volt, amelynek befejezése után még
sokáig maradt együtt a társaság.-

Szt. László arckép
a baseli templom
üveg ablakán.-

/a négy futbalista képe a 15. oldalon látható ./

/Svéjc./

B e t e g s é g.

K ó r h á z,

Felgyógyulás.

Junius hónapban ns. Simon László barátunk és Felesége kisebb műtéten e-
sött át szerencsésen.

vitéz Kiss Gábor barátunk és bajtársunk egy komoly gerinc operáción
esett át szintén jun. 16.-án. De a legújabb hírek szerint már a járóká-
ját a sutba dobt.-Igy meholnap vagy táncolni, vagy teniszezni fog.-

Márfy József barátunknak--a BAT tagja-- Clevelandban egy hónappal eze
egy ~~komoly~~ /bél/ operációja volt. Utána még 35 napig kellett a kórház-
ban maradnia.--Telefonon már mondta, ha lassan is, de javúl. Remélem új-
ra rövidesen láthatjuk majd Sarasotában.- *) *gyomor*

...

vitész Gálócsy Árpád barátunk az utóbbi időkben elég gyakran látogatja
a kórházat. Reméljük, megszünteti ezt a szokását.-

Sarasotában az utóbbi időben hárman is szenvedtek "bladder infecti-
megbetegedésben. Ugy látszik ez most itt divatos betegség lesz.-

.....

Minden betegnek és lábadozónak minél hamarabbi teljes felgyógyulás
kiván a szerkesztőség.

...ooo...

+ Halálozás; +

vitész Gálócsy Árpád barátunk közölte telefonon a szomorú hirt, hogy
egy csendőrrel újra kevesebben lettünk;

vitész nemes v. nemesi M A R S S Ó B A R N A
v.m.kir. csendőrhadnagy

1998, június 23-án hajnalban az USA-ban nemes .lalkét
visszaadta a Teremtőjének .

+ B é k e p o r a i r a ! +

+++++

Innen - onnan ;

H Í R E K

Vitézavatás Kenderesen

Az 1998. évi vitézavatásra
szeptember 5-én 11 órai kezdettel kerül sor
Kenderesen.

Főrendező: Baranyi Mihály, Kenderes polgármestere.
Az avatást József Árpád kir. herceg,
a Vitézi Rend nagymestere végzi.

(Bővebb információk ügyeleti időben
a Vitézi Rend ideiglenes irodájában:
Bp. József körút 30-32 sz. alatt, illetve a vitézi hadnagyk útján.)

**SZEMERE BERTALAN
MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI
TUDOMÁNYOS TÁRSASÁG**

H-1089 Budapest, Bláthy Ottó u. 3-5.

☎/Fax: (36-1) 303-7320, (36-1) 303-6090

A fent-nevezett Történelmi Társaság 1998. szept. 22.-25.-ig nemzetközi konferenciát rendez Budapesten.-

A FBH. szerkesztője is előadó lesz szept. 23.-án d.u. 16.00-16.25.

Előadásának címe;

" Egy csendőrs országos tekintélye."

* * *

MEGJELENT:

FÜRY LAJOS

Legujabb regénye

ELMENTEK A FAVAGOK

Egy magyar ujságírónak kalandos életregénye, akit a sors Olaszországon keresztül Liszabonba, majd onnan Braziliába vetett. Az őserdőből a Rio Verde folyótól az Amazonig küli riportokat a favágók és útépiők életéről. Pesti régi nagy szerelme férjhez megy s mikor ezt megtudja Vecsey ujságíró, bánatában visszamegy a braziliai őserdőbe az indiánokhoz.

224 Oldal
Püski Kiadó, KFT. Budapest, 1998.
MET Publishing
MEGRENDELHETŐ

\$15.00 postaköltséggel együtt.
Gitta Arnold-Fűry
3318 Dudley Way, Ft. Collins, CO
80526
tel.(970) 204-0325

..... 000 .....

Jun. 29.-én a Magyar Házban négyen tartották a születésnapukat. Többek között; Nagy Kálmán a Ház elnöke és vitéz Bánkúty Géza.-

.....

Május 23.-án délután 3 órai kezdettel a Magyar Házban öt ardélyi színművész tartott egy igen nivós két órás előadást/- Sarasota és környéke magyarsága ez alkalommal is szép létszámmal jött össze. Jó volt hallgatni a hamisíthatatlan magyar nyelvünket.-

----- **** -----

Ferenc Fuskás

A FELEJTHETETLEN MŰLT

A LABDARÚGÁS ÉLŐ LEGENDÁI
AKIK A VILÁGHÍRŰ MAGYAR
ARANYCSAPAT TAGJAI VOLTAK

Fuskás Ferenc

Hidegkúti Nándor

Grosics Gyula

Buzánszky Jenő

Grosics Gyula

Buzánszky Jenő

Grosics Gyula

Buzánszky Jenő

85.

1998, május 30.-én töltöttem be a 85.évet Isten segítségével.-

Ha visszatekintek erre a nyolc és félszázévre, nyugodtan mondhatom, hogy nagyon változatos volt. Léttam szép napokat, de bizony voltak sötét borús napjaim is bűven. Megjártam Keletet s a sors később Nyugatra vetett.

De sohasem csüggedtem. Mindig szemelött tartottam azta jelmondatot, amit hatnagytavasunkkor kardot rántva kiáltottam "A Házért mindhalálig!

Születésnapomat öt napig ünnepeltük csak szűk családi körben, de sok levelet és üdvözlő kártyát is kaptam ez alkalomból- Hogy álljon itt a Johanneite Rend Urmestere által küldött levél;-

Holzminden, den 26.05.1998

Sehr verehrter Herr Tamáska de Baranch,

zu Ihrem Geburtstag möchten ich und mit mir die Herren des Kapitels und alle Ordensmitglieder Ihnen die besten Glückwünsche senden.

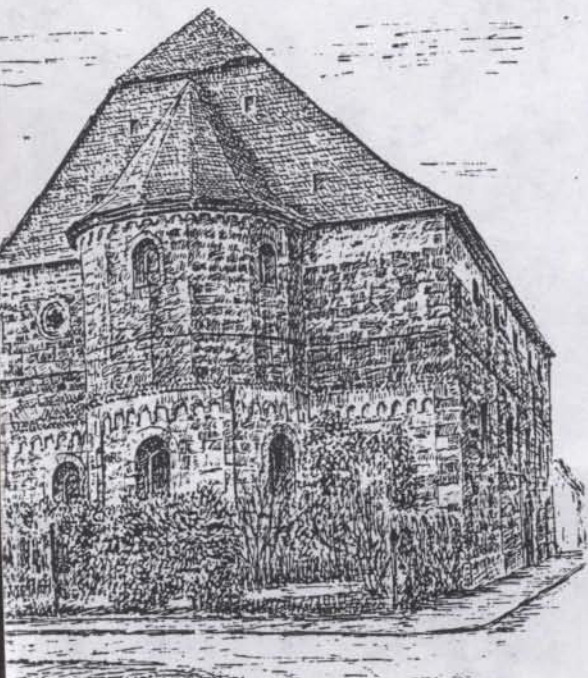
Möge auch Ihr weiteres Leben unter Gottes reichem Segen stehen.

Vielleicht macht Ihnen ein Blick auf unsere Komturkirche in Nieder-Weisel eine kleine Freude.

Mit herzlichen Grüßen und in der Verbundenheit des Ordens bin ich Ihr

Alwin v. Weisel

(Herrenmeister)

Komturkirche des Johanniterordens in Nieder-Weisel

... XXX ...

A Szent László Tság.és Rend Főkapitánya is egy szép levélben gratulál.

A FBH-ra önkéntes adományokat küldtek be az év folyamán: deS.L \$ 5.00., v.K. G.+ MKCsBK \$ 50.00, V. I, \$ 20.00.-

- Az adományokat hálásan köszönile szerkesztőség.-

A FBH jelen száma lezárva; 1998, július 10.-én-

Kellemes nyarat és jó vakációt kíván minden olvasójának a szerkesztő -

Cim;

Endre v. Tamáska de Baranch
2621 Woodgate Lane
Sarasota, FL. 34231, USA

TAMÁS

HÁTHA VALAKI NEM ISMERI

Az elítélt a villamoszékben ül, oda-szrijarva. Megkérdezi tőle a börtönigazgató:
 - Van még valamilyen kívánsága?
 - Igen - válaszolja az elítélt -
 Fogja meg a kezemet ezekben a nehéz percekben.

Sarasota, FL 34231 USA